

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

до проєкту наказу Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України «Про затвердження Уніфікованих списків і діагностичних ознак типів лісу, корінних (цільових) деревостанів»
(далі – проєкт акта)

І. Визначення проблеми

Ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку та на принципах наближеного до природи лісівництва має базуватися на глибокому розумінні природних особливостей українських лісів і враховувати складні динамічні співзалежні зв'язки між лісовою рослинністю та навколишнім середовищем. Цьому сприятиме здійснення лісогосподарських заходів з урахуванням типологічного різноманіття лісостанів та особливостей їхнього росту і формування.

Для класифікації лісових біоценозів в Україні широко застосовують лісівничо-екологічну типологію Алексєєва-Погребняка. В основу цієї типології покладено гармонійне поєднання (єдність) показників, що характеризують родючість ґрунтів, найбільш характерні кліматичні ознаки (серед яких сума позитивних місячних температур, сума опадів за теплий період, показник континентальності), а також видове різноманіття й структуру лісових біоценозів. Важливим є врахування взаємозалежного впливу клімату, ґрунтів і лісових угруповань (фітоценозів).

Лісівничо-екологічна типологія є унікальною. Її успішно використовують в процесі організації та ведення господарства в лісах України, зокрема під час здійснення лісовпорядкування, обліку й таксації лісів, лісовідтворення (штучного і природного), здійснення рубок лісу, створення лісонасінневої бази на генетико-селекційних засадах, а також проведення протипожежних заходів та заходів боротьби зі шкідниками і хворобами лісу тощо. Цю типологію враховано також у важливих нормативно-правових документах, що регулюють господарську діяльність у лісах.

У процесі ведення лісового господарства та здійснення лісовпорядкування певні типи лісу визначають без достатнього обґрунтування і без урахування найважливіших діагностичних ознак, що характеризують едафічні умови та лісову рослинність.

Для об'єктивного визначення типів лісу доцільно використовувати уніфіковані списки (таблиці) типів лісу та їхні діагностичні ознаки залежно від основних природних зон України (Полісся, Лісостеп, Степ, Українські Карпати, Гірський Крим), а також окремо наведені списки типів лісу для інтразональних (азональних) заплавних умов із відповідними варіантами заплавності (за тривалістю та режимом затоплення, а також галогенністю умов).

Загалом в Україні для рівнинних умов визначено 78 типів лісу, для умов Українських Карпат – 78, для умов Гірського Криму – 97, для заплавних умов – 27 типів.

Україна активно підтримує міжнародні угоди та пан'європейські процеси щодо збереження й відтворення лісів, оскільки без глобальної інтеграції зусиль у цій справі неможливо досягти відчутних успіхів. Для ефективної співпраці з Європейським Союзом важливо гармонізувати методичні підходи й практичні засади в галузі охорони та збереження біорізноманіття лісів. Особливо це стосується запровадження принципів Оселищної Директиви (Директива Європейського Союзу 92/43/ЄЕС. 1992; та Бернської конвенції (Bern Convention) (Конвенція 1998). На шляху інтеграції зусиль країн Європейського Союзу і України у справі сталого управління лісами необхідним початковим етапом є узгодження української та європейських класифікацій типів лісу.

Для класифікації лісів у багатьох європейських країнах застосовують типологічні підходи, в основу яких покладено фітоценологічний принцип, а для класифікації природних оселищ загалом – еколого-флористичний. В еколого-флористичній класифікації європейських типів лісу (ЄТЛ) визначено 14 груп типів лісу (категорій), що охоплюють 78 типів лісу; у класифікації EUNIS (природних оселищ) наведено понад 700 лісових типологічних одиниць (природних оселищ). Проте у фітоценологічних та еколого-флористичних класифікаціях в основу покладено відмінні від лісівничо-екологічної типології лісів класифікаційні та рангові ознаки. Для опису рослинності ці типологічні класифікації застосовують також і в Україні. Це ускладнює надання до європейської звітності відповідної інформації стосовно типів лісу України.

Враховуючи, що Україна активно підтримує та розвиває діяльність щодо узгодження національного законодавства із законодавством країн Європейського Союзу, запропоновані уніфіковані списки типів лісу та їхні діагностичні ознаки можуть бути успішно використані для визначення належності певних лісових формацій України до відповідних таксонів європейської класифікації лісів і природних біотопів (оселищ). Загалом все різноманіття типів лісу України може бути описано 44 типами лісу із загальної їхньої кількості за європейською класифікацією.

Затвердження уніфікованих списків і діагностичних ознак типів лісу також сприятиме поступовому запровадженню ділянкового методу лісовпорядкування, який повніше враховуватиме типологічні особливості лісів України, а визначення для кожного типу лісу цільових деревостанів сприятиме якісному проектуванню лісовпорядними організаціями лісгосподарських заходів, зокрема, рубок переформування.

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання є:

Затвердження уніфікованих списків і діагностичних ознак типів лісу з метою узгодження української та європейських класифікацій типів лісу та визначення для кожного типу лісу цільових деревостанів для якісного проектування лісовпорядними організаціями лісгосподарських заходів, зокрема, рубок переформування.

Забезпечення ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку та на принципах наближеного до природи лісівництва.

Забезпечення адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1 – збереження status quo	Альтернатива є неприйнятною – не відповідає Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»
Альтернатива 2 – прийняття проекту акта	Альтернатива - забезпечить ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку та на принципах наближеного до природи лісівництва

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 – збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні, для кожного типу лісу не можливо визначити цільові деревостани для якісного проектування лісовпорядними організаціями лісогосподарських заходів, зокрема, рубок переформування	Неможливість здійснювати постійними лісокористувачами використання лісових ресурсів з урахуванням стану та перспектив економічного і соціального розвитку регіону, безперервності та невиснажливості, внаслідок чого держава втратить надходження до усіх рівнів бюджетів
Альтернатива 2 – прийняття проекту акта	Забезпечить адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу	Відсутні. Додаткові витрати держави у зв'язку з прийняттям проекту постанови не виникають. Здійснення функцій органами влади відповідно до проекту акта фінансуватимуться в межах видатків, затверджених на відповідний рік

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 – збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні, у зв'язку з відсутністю прямого впливу на сфери інтересів громадян	Правова неврегульованість призводить до негативного сприйняття громадськістю самого принципу ведення

		лісового господарства, як наслідок, виникають суспільні обмеження щодо проведення рубок, що спричиняє погіршення екологічної ситуації в лісових екосистемах і в країні в цілому
Альтернатива 2 – прийняття проекту акта	Прийняття проекту акта матиме позитивний вплив – сприятиме здійсненню лісогосподарських заходів з урахуванням типологічного різноманіття лісостанів та особливостей їхнього росту і формування	Відсутні, у зв'язку з відсутністю прямого впливу на сфери інтересів громадян

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання (власники лісів, постійні лісокористувачі), що підпадають під дію регулювання*, одиниць	1	29	87	382	499
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	0,2	5,8	17,4	76,6	100

* суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність за КВЕД 02.10 (Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві) згідно з даними Держстату (<https://www.ukrstat.gov.ua/>)

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 – збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні. Проблема залишається невирішеною. Існує ризик не якісного проектування лісовпорядними організаціями лісогосподарських заходів, зокрема, рубок переформування.	Неможливість якісного виконання в повному обсязі лісогосподарських заходів, зокрема, рубок переформування.
Альтернатива 2 – прийняття проекту акта	Забезпечить ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку та на принципах наближеного до природи лісівництва, а також адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу.	Витрати розраховані з урахуванням орієнтовної кількості годин та кількості дій, які будуть витрачатись суб'єктом господарювання на ознайомлення з вимогами регулювання. З урахуванням цього сумарні витрати на одного суб'єкта господарювання складають 52,00 грн в перший рік та 52,00 грн за 5 років на організацію вимог регулювання згідно з

		проведеними розрахунками витрат суб'єктів малого (мікро) підприємництва в межах даного аналізу (додаток 1) та 52,00 грн в перший рік та 52,00 грн за 5 років на організацію вимог регулювання згідно з проведеними розрахунками витрат на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта (додаток 2).
--	--	--

Оцінка впливу на довкілля

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 – збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні, у зв'язку з не якісним проектуванням лісовпорядними організаціями лісгосподарських заходів, зокрема, рубок переформування.	Не можливість проводити лісгосподарські заходи, зокрема, рубки переформування
Альтернатива 2 – прийняття проекту аката	Забезпечить ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку та на принципах наближеного до природи лісівництва	Відсутні, у зв'язку з відсутністю додаткових витрат у разі прийняття проекту акта

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, грн
Альтернатива 1. Залишення ситуації без змін	Для суб'єктів господарювання (постійних лісокористувачів) існує ймовірність зменшення об'єму заготівлі деревини від рубок переформування, що призведе до недоотримання коштів бюджетами різних рівнів
Альтернатива 2. Прийняття проекту постанови	Для суб'єктів малого та мікропідприємництва: за 1 рік – 24388,00 за 5 років – 24388,00 Для суб'єктів великого і середнього підприємництва: за 1 рік – 1560,00 за 5 років – 1560,00

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

За результатами опрацювання альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання здійснено вибір оптимального альтернативного

способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей.

Вартість балів визначається за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення визначених цілей:

4 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті повною мірою (проблема більше існувати не буде);

3 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті майже повною мірою (усі важливі аспекти проблеми існувати не будуть);

2 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті частково (проблема значно зменшиться, деякі важливі та критичні аспекти проблеми залишаться невирішеними);

1 - цілі прийняття регуляторного акта, які не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).

Враховуючи вищенаведені позитивні та негативні сторони альтернативних способів досягнення мети, доцільно прийняти розроблений проект акта.

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1	Не забезпечує досягнення цілей державного регулювання, передбачених у розділі II цього аналізу. Проблема продовжує існувати
Альтернатива 2	4	Така альтернатива є найбільш оптимальною та дозволить забезпечити досягнення цілей, що зазначені у Розділі II.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1 збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні для наступних сфери інтересів: - держави – неможливість забезпечення ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку та на принципах наближеного до природи лісівництва що призведе до	Неможливість згідно з діючою нормативно-правовою базою якісно планувати лісогосподарські заходи	Дана альтернатива не забезпечує потреби у розв'язанні проблеми та досягнення встановлених цілей

	недоотримання коштів бюджетами різних рівнів; - суб'єктів господарювання – зменшення об'єму заготівлі деревини від рубок переформування, що призведе до скорочення доходів і недоотримання коштів бюджетами різних рівнів - громадян – відсутність прямого впливу на сфери інтересів громадян		
Альтернатива 2 прийняття проекту акта	Прийняття проекту акта матиме позитивний вплив – унормується питання ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку та на принципах наближеного до природи лісівництва, а також адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу	Відсутні для наступних сфер інтересів: - держави – прийняття проекту акта не передбачатиме додаткових витрат бюджетних коштів; - громадян – відсутність прямого впливу на сфери інтересів громадян Для суб'єктів малого та мікропідприємництва: за 1 рік – 24388,00 грн; за 5 років – 24388,00 грн. Для суб'єктів великого і середнього підприємництва: за 1 рік – 1560,00 грн; за 5 років – 1560,00 грн.	Альтернатива є прийнятною з огляду на досягнення поставлених цілей

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Збереження ситуації, яка існує на цей час	Дана альтернатива не здатна вирішити проблеми	Ризик впливу зовнішніх чинників на дію акта не прогнозується.
Альтернатива 2 Прийняття прийняття проекту акта	Дана альтернатива є найбільш доцільною з огляду на поточний стан проблеми та співвідношення витрат пов'язаних із запровадженням альтернативи та вигод від її впровадження	Ризик впливу зовнішніх чинників на дію акта не прогнозується.

Враховуючи вищенаведені позитивні та негативні сторони альтернативних способів досягнення встановлених цілей, доцільно прийняти розроблений проект акта.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Реалізація поставлених цілей державного регулювання здійснюється шляхом затвердження проекту акта, який дозволить забезпечити узгодження української та європейських класифікацій типів лісу з визначенням для кожного типу лісу цільових деревостанів, що сприятиме якісному проектуванню лісовпорядними організаціями лісогосподарських заходів, зокрема, рубок переформування.

Ступінь ефективності обраних принципів і способів досягнення цілі державного регулювання оцінюється як високий, з прийняттям проекту акта забезпечуються відповідні умови для безперервної діяльності постійних лісокористувачів.

Заходи, які необхідно здійснити Держлісагентству для розв'язання проблеми:

забезпечити інформування громадськості про вимоги регуляторного акта шляхом його оприлюднення на офіційному вебпорталі Державного агентства лісових ресурсів України (<https://forest.gov.ua/>) та провести громадське обговорення проекту акта.

Для впровадження та виконання вимог регуляторного акта органам державної влади не потрібно додаткових витрат з бюджету.

Суб'єктам господарювання необхідно ознайомитися із регуляторним актом та дотримуватись його вимог.

Заподіяння шкоди державі, суб'єктам господарювання або громадянам від дії норм акта не передбачається, а тому характеристика механізму повної або часткової її компенсації не визначалась.

Ризику впливу зовнішніх факторів на дію регуляторного акта немає. Досягнення цілей не передбачає додаткових організаційних заходів.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Від впровадження проекту акта негативних наслідків не очікується.

Здійснення додаткових фінансових витрат з державного бюджету та місцевих бюджетів на виконання вимог проекту акта для органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування не передбачається.

Прийняття проекту акта не передбачає утворення нових державних структур управління і не потребує додаткових матеріальних та інших витрат з боку держави.

Проведено розрахунок витрат суб'єктів малого (мікро) підприємництва в межах даного аналізу (додаток 1) та витрат суб'єктів великого і середнього підприємництва в межах даного аналізу (додаток 2) згідно з Методикою проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308.

Вимоги регуляторного акту будуть впроваджуватися постійними лісокористувачами, державними лісовпорядними організаціями, Держлісагентством та його територіальними органами.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Термін дії регуляторного акта, який розроблений відповідно до діючих норм Лісового кодексу України, необмежений. Зміна строку дії регуляторного акта можлива в разі зміни законодавчих актів України вищої юридичної сили.

Регуляторний акт набирає чинності після його офіційного оприлюднення.

VIII. Визначення показників результативності регуляторного акта

До основних показників результативності дії регуляторного акта належать:

кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія регуляторного акта – 499;

рівень поінформованості суб'єктів господарювання про основні положення регуляторного акта – визначається як високий, оскільки проект акта розміщено на офіційному вебсайті Державного агентства лісових ресурсів України (<https://forest.gov.ua/>). Після прийняття регуляторного акта він буде розміщений на офіційному вебпорталі Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України;

розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта;

розмір коштів, що витрачатимуться суб'єктами господарювання, пов'язаними з виконанням вимог акта;

час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання, пов'язаними з виконанням вимог акта.

Після набрання чинності регуляторним актом його результативність визначатиметься такими показниками:

кількість суб'єктів господарювання, які проводять лісогосподарські заходи, зокрема, рубки переформування;

запроектований обсяг рубок переформування;

фактичний обсяг рубок переформування.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися Державним агентством лісових ресурсів України шляхом аналізу даних відповідно до встановлених показників результативності.

Базове відстеження результативності дії регуляторного акта здійснюватиметься у лютому 2027 року, але не пізніше 1 року від дати набрання ним чинності.

Повторне відстеження результативності дії регуляторного акта здійснюватиметься у лютому 2028 року (не пізніше 2 років з дня набрання ним чинності). За результатами даного відстеження відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження.

Періодичне відстеження результативності буде здійснюватися один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності – статистичні (дані щодо кількості затверджених матеріалів лісовпорядкування, запроектований обсяг рубок переформування, фактичний обсяг рубок переформування).

Для відстеження результативності будуть використовуватися дані, отримані за результатами звітування, що здійснюватиметься територіальними органами Державного агентства лісових ресурсів України, ВО «Укрдержліспроект» та підприємствами, які віднесені до сфери управління Держлісагентства.

У разі виявлення нерегульованих та проблемних моментів шляхом проведення аналізу показників дії цього акта, ці моменти буде виправлено шляхом внесенням відповідних змін до нормативно-правових актів.

**Голова Державного агентства
лісових ресурсів України**

Віктор СМАЛЬ